

60 aastat lavakarjääri! Voldemar Kuslap oma väärt vormi saladusest: eks põhjuseks on geenid, aga tuleb ka ise liikuda

„Ilgavust ma ei tunne ega vaata lihtsalt koduaknast välja,“ sõnab Voldemar Kuslap, kel tänavu täitub 60 aastat päevast, mil ta Estonias alustas laulja ja näitlejana. 86aastasena elab ta tempokalt - esineb ise ning külastab abikaasaga etendusi ja kontserte. Vahe on vaid selles, et kui veel mõne aasta eest eelistas Voldemar oma korterini treppidest lipata, siis nüüd kasutab ta lifti.

Hiljuti esitles Voldemar Kuslap oma viimast raamatut „Uued jalutuskäigud Eesti kalmistutel“, mis on järg tema seitsme aasta eest ilmunud esimesele raamatule kalmistutest.

Voldemar arvab, et kirjanulga järele ta enam ei haara ega kirjuta rohkem ühtegi raamatut, pealegi – aega pole. Nii pani ta poole pealt kinni ka Eurovisioni lauluvõistluse ülekande, sest see ei ole enam tema maitsele ja parem on selle peale tühja kuluvat aega mingi kauslikuma tegevusega sisustada. Intervjuuks sobitab Voldemar Kuslap aega ka üht- ja teistmoodi, kuni lõpuks õnnestub.

„Olen tõesti nagu Figaro, jooksen teie eest... Nüüd võime rääkida,“ teatab Voldemar viimaks.

Kuidas te suhtute tänavusse Eesti Eurovisioni võistluslaulu ja võistlusesse üldiselt?

See ei ühti enam minu vereringega. Panin teleri kinni pärast inglaste võistluslaulu. Minu jaoks lõppes heade laulude aeg Eurovisionil tegelikult juba siis, kui kadusid ära lauljaid saatnud orkestrid.

Olete tuntud kalmistukultuuri huviline. Kui te kalmistule sisenete või lahkute – on teil seejuures ka mingisugune oma rituaal? Kui spirituaalne inimene te selles mõttes olete?

Ei, ei ole rituaale. Olen täiesti lihtne kahe jalaga maa peal seisev inimene. Lihtsalt uudishimulik inimene. Mind huvitavad kalmistutel paljude nimekate eesti skulptorite tööd, hauakompositsioonid, sepisaiad ja kaunilt korrastatud kalmud. See huvi annab teile ülevaate ka teie lahkunud sõprade-tuttavate, suurmeeste haudade seisukorrast – ühtlasi võimalust neid mälestada. Sellest on teil sündinud juba kaks raamatut. Kuidas teis tärkas huvi kalmistuid külastada?

kroonika.delfi.ee

Rahvuskooper Estonia
Estonia teater
Teater
Ivari Ilja

Alguse sai see tegelikult juba minu noorusajal, kui töötasin Tõrva kultuurimajas. Sel ajal hakati korraldama ilmalikke kalmistupäevi. Pidin Valgast tulnud kõnemehe tarvis välja uurima, millised nimekad kultuuriinimesed on maetud lähedal asuvale ajaloolisele Helme kalmistule. Selgus, et kalmistule on maetud näiteks rahvusliku liikumise suurkuju, kooliõpetaja ja köster Andreas Erlemann, kelle initsiatiivil kutsuti kokku niinimetatud Helme konverents, kus võeti vastu otsus moodustada Eesti Kirjameeste Selts. Kongressist osavõtjateks olid teiste seas meie suured rahvuskujud Carl Robert Jakobson, Johann Voldemar Jannsen, Lydia Koidula, Jakob Hurt ja paljud teised. Helme surnuaiale on maetud ka Mulgimaa poet Hendrik Adamson, kes kirjutas nii mulgi murdes kui ka esperanto keeles. Möödunud aastal maeti sinna legendaarne Viive Ernesaks (pianist, kontsertmeister, muusikapedagoog – toim.)

„Eurovision ei ühti enam minu vereringega.“

Hiljem, kui läksin juba Tartusse õppima, pakkusid mulle huvi sealsed kolm kalmistut. Olin toona üllatunud, kui palju meie vaimu- ja suurkujusid on sinna maetud – papa Jannsen, August Weizenberg, Juhan Simm, Miina Härma, Karl Ernst von Baer, Konrad Mägi ja nii edasi.

Minu huvid ei ole piirdunud muidugi ainult kalmistutega, mind on huvitanud ka muuseumid ja teatrid. Väljamaareisidel olen võimaluste piires külastanud ka ikka teatreid ja muuseume, aga ka kirikuid ja kalmistuid.

Teades minu huvi kalmistukultuuri vastu, tegi mulle ühel hetkel ajakiri Eesti Ajalugu ettepaneku hakata kalmukolumne kirjutama. (Muheleb.) No ma ei kujutanud ette, kas mul jagub selleks taset, eeldusi ja kannatust – see eeldas ikkagi väga laiapõhjalist kokkupuudet kalmistute ja kõige selle juurde kuuluvaga. Aga kui selgus, et mulle on seejuures kaaslasteks ka tippfotograaf Peeter Langovits ja tollaegne ajakirja toimetaja, praegune koolmeister Anneli Aasmäe-Pender, ja esimene kalmistukäik nendega koos oli väga inspireeriv, saigi siit alguse meie pikaaegne koostöö. Käisime läbi 28 kalmistut, kuni tuli mõte panna kogutud materjal ka raamatukaante vahele. Nii sündis esimene raamat. Teise raamatu tarvis külastasime veel 34 kalmistut. Me ei käinud kalmistutel ainult kalmistute pärast, vaid püüdsime otsida sealt ka meie vaimu- ja kultuurelus silma paistnud inimesi. Kuna lõpuks sai ring Eesti olulisematele kalmistutele peale tehtud, tekkis mõte avaldada ka

kalmukolumnide teine raamat. Nii tuligi kahesse raamatusse lõpuks persoone kokku ca 670. Need raamatud on justkui auvõlg paljude meie rahvuskultuuri silmapaistvate isikute ees. Me paraku väga tihti kiiresti unustame meie olulised inimesed, kes on meie seast lahkunud.

(Muheleb.) Ja kui ma nüüd ennast silmas pean, siis mida pensionieas, hehee, ikka nii väga teha – mulle oli see kõik meeldiv hobitegevus.

Kui hästi on läinud teie teisel kalmisturaamatul?

Meie fotograafi Peeter Langovitsi informatsiooni põhjal on huvi olnud jätkuvalt suur ja see rõõmustab. Ma ei tahaks iseennast seejuures teistest esile tõsta, me kõik kolmekesi oleme samaväärselt selle raamatu heaks tööd teinud. Imeline trio! See oli minu jaoks väga tore kogemus, aga – iga asi saab kord otsa. „Me väga tihti kiiresti unustame olulised inimesed, kes on meie seast lahkunud.“

Kas nüüd said enam-vähem kõik olulised tegijad kaante vahele või jäi veel materjali ka kolmanda köite jaoks?

Mõningad jäid, aga olulisemad kalmistud said läbi käidud ja raamatukaante vahele pandud. Peaaegu igal kalmisturetkel avastasime uusi ja teenimatult ära unustatud inimesi. Meenub kas või üks viimaseid käike Kilingi-Nõmme lähiste Saarde kalmistule. Pisikene ja tagasihoidlik surnuaed, kuhu on näiteks teise seas maetud kaks silmapaistvat isiksust – Hendrik Sepp, kes oli kauaaegne Tartu Ülikooli professor ja Eesti Teaduste Akadeemia akadeemik. Samuti on Saarde kalmistule maetud nimekas usuteadlane, meie mitme põlvkonna vaimulike õpetaja, EELK Usuteaduse Instituudi ja Tartu Ülikooli audoktor Elmar Salumaa, kes on avaldanud palju filosoofilist materjali ja usukirjandust. Tema tuntuim teos on „Filosoofia ajalugu“. Suurkujude kalmud on olnud valdavalt korrastatud või on mõni ka nukralt põõsarägastikku kasvanud?

Mitmete otseste järglasteta lahkunute hauad vajaksid küll märksa suuremat tähelepanu ja hoolt. Kohati riivas see silma. Aga samas võib leida väga korras kalmistuid, nagu Helme, Kanepi, Otepää ja Paistu kalmistu – viimati mainitud kalmistule on pandud ka suurkujude haudade juurde suunavad teeviidad. Üks korrastatumaid kalmistuid on ka Pilistvere kalmistu, kuhu on rajatud ka kommunismi repressiooniohvrite memoriaal, kiviangur ja mälestushiis. Kui palju sõltub seejuures ühest isiksusest! Selle kalmistu eest hea seisnud Vello Salum saadeti

omal ajal poliitiliselt tagakiusatuna Pilistvere kiriku õpetajaks. Pilistverest sai seejuures isegi omamoodi rahvusluse keskus. Aga tänaseks meie seast lahkunud Vello Salumi enda haud on seejuures tagasihoidlik, puidust valge ristiga kääpakene. Sinna kalmistule on maetud ka meie esimese vabariigi aegse jõuka äriperekonna Puhkide vanemad ja riigivanem August Rei vanemad.

Meenuvad veel kaks kalmu, mis on mind oma lillede rohkusega üllatanud. Näiteks laulja, luuletaja ja näitleja Vladimir Võssotski haud Moskva Vagankovo kalmistul. Võssotski suri 1980. aastal, meie käisime tema haulal 1990. Ma kujutan ette, missugune möll võis käia tema matuste ajal, sest veel 1990. aasta novembri lõpus oli tema haa ümber lausa kümneid ämbreid, mis olid pilgeni täis lilli. Teine selline oli omaaegse Prantsuse šansoonilaulja Dalida haud Pariisis Montmartre`i kalmistul. See näitab, mida need inimesed tähendavad oma rahvale.

Võtate käsile veel mõne raamatuprojekti?

Ei vist enam. Tehtud küll. Ma ei ole ju mingi kirjamees... Üle-eelmisel aastal sai välja antud raamat („Muhedaid nalju suurmeestest ja anekdoote“ – toim.) ka teatrikolleegide ja suurmeestega juhtunud naljadest. Tekkis mõte panna kirja need naljad, mis on nii minu generatsiooni kui ka eelnevate generatsioonide estoonlastega juhtunud. Tavaliselt kui inimesed on meie keskelt kadunud, unustatakse ka nende naljad. Aga ka need naljakesed moodustavad osakese teatri ajaloost.

Kuidas on teie aeg praegu sisustatud, mängite ka etendustes?

Teatriga sai mõned aastad tagasi lõpetatud. Viimati tegin veel kaasa Estonia „Tsirkusprintsessis“. Olen ikkagi juba oma kapriisid saanud rahuldada, üle viiekümne aasta sai teatris töötatud. Sel aastal täitub ka 60 aastat päevast, mil Estonia teatrisse sisse astusin. (Voldemar Kuslap alustas tööd Estonia teatri kooris aastal 1964, järgnevast aastast jätkas ta juba solistina. – toim.) Jaa, ma olen saanud piisavalt oma võimetekohast tööd teha – ma ei ole üle jõu asju ega raskeid rolle vastu võtnud. (Muheleb.) Võib-olla ka tänu sellele olen praegu veel võimeline häälitsema.

„Sel aastal täitub 60 aastat päevast, mil Estonia teatrisse sisse astusin.“

Milline näeb välja teie tavapärase nädal?

Eelmine nädal oli väga sündmusterohke ja kiire. Vägev elamus oli Ivari Ilja juubelikontsert – ikka uhke tunne on, et meil on

sellise klassiga pianist. Ja kui hästi kõlas sakslannast tippviuldaja Julia Fischer koos kammerorkestriga! Neeme Järvi järjekordsest sümfooniakontserdist rääkimata. Võimaluste piires käime abikaasaga teatrietendusi vaatamas – tegemist jätkub. (Muheleb.) Igavust ma ei tunne ega vaata lihtsalt koduaknast välja – seda ei ole.

Kõlab justkui unelmate elu!

Mitte päris nii. Meie abikaasaga oleme ikka tavalised inimesed, jah, tavalised inimesed. Tunneme lihtsalt huvi meid ümbritseva elu ja ilu vastu.

Sõidate endiselt ka autoga?

(Muheleb.) Ikka sõidan. Annaks jumal, et jalameheks ei tehtaks! Siin viimasel ajal ikka räägitakse nendel teemadel, et kas kõrgemaealistel pensionäridel üldse peaks juhiluba olema. See on pigem individuaalne, sõltub iga väärikas eas inimese tervisest?

Täiesti. Meie oleme abikaasaga teinud peamiselt suvilasõite – nüüd kui ilm on vähe lahkemaks muutunud, nagu minu memm armastas öelda.

Kui tihti te praegu esinete?

Teate, see on uhke tunne, et minu eas inimene pakub veel huvi ja mind ikka kutsutakse esinema. Olen omaealistele üsna palju käinud esinemas – näiteks linnaosavalitsused on kutsunud mind oma juubilaridest elanike austamisõhtutele esinema. Ja ka maal valdades olen käinud – on ääretult tore oma eakaaslastele esineda repertuaariga, millega nad omal ajal üles kasvasid. Sageli paraku seda repertuaari väga tihti meie raadiotest enam ei kuule.

Mulle tuli üllatusena näha teid mõne aasta eest esinemas noorte seas populaarsel üritusel Ennu Ratas, mis tookord toimus Mustamäel kultuurikeskuses Kaja. Teie esinemine võeti igati võimsalt vastu!

(Naerab.) Ahjaa, see oli, jah, selline teistmoodi eriline sündmus. Ka selliseid esinemisi on tõesti olnud. Olen leidnud endale ka toreda esinemispartneri – noorte meeste pundi nimega Horoskoop, mis tegutseb võimeka akordionisti Martin Trudnikovi juhendamisel. Nad soojendasid üles ETV omaaegse muusikasaatesarja „Horoskoop“ laulud ja ma olen käinud koos nendega esinemas üle Eesti.

Siis ikkagi iga nädalavahetus sõidate välja?

Ei, ei, aga vahel juhtub, et on kolm-neli, isegi viis esinemist kuus.

Minu jaoks piisava koormusega, ehk võiks isegi vähendada. See on nii nagu sportlasega – kui ei treeni, on see tulemustes kohe näha. Sama on lauljatega. Kui häält ei saa vahepeal treenida, annab peagi tunda. Ja kui oled professionaal, tuleb vahetevahel enesehäälestamisega tegeleda.

„Olen teinud ikka kepikõndi – liikumine on ju kõige alus.“

Käite oma kodu, Mustamäe kortermaja katusel endiselt hääleharjutusi tegemas?

(Naerab.) Ei, seda tegin eelmises Mustamäe korteris. Seal oli katusel tõesti niisugune koht, terrass, kus sai meeldiv kasulikuga ühendatud – sai hommikuti lugeda ajalehti ja tekste ja sõnu pähe õppida. Aga nüüd on see asendunud teise kohaga – ikka samas kandis, aga rohkem Mustamäe metsa ja nõlvaku all. Siin on ka terviserajad kohe lähedal.

Ikkagi korteris?

Ikka. Olen jäänud samasse rajooni, elame kortermaja viimasel korrusel.

Loodetavasti on majas lift!

On küll. Tõesti, veel aastat paar tagasi sai lipatud jala trepist üles, kuid nüüd kasutan lifti.

Järgmine ümmargune number on teil 90. Kas on oodata sel puhul suuremat sünnipäevakontserti?

Võib-olla et ansambliga Horoskoop üht-teist tuleb, aga... ei julge praegu lubada.

Teeb see teile heameelt, et Arne Miku 90. sünnipäevaga seoses taas elustati vanade estoonlaste komme, et sünnipäevalapse äratavad hommikul tema kolleegid lauluga akna all?

Jah, kujutage ette! See vana iidne estoonlaste traditsioon oli vahepeal paarkümmend aastat unustatud. Kui käisin esimesed korrad Ameerikas, siis omaaegsed väliseestlastest estoonlased ikka küsisid: kas teil see traditsioon on ikka säilinud ja kas te esitate jätkuvalt laulu „hele täht, sa vaikselt vilgud...“? Vahepeal oli see traditsioon kadunud, sest noorem generatsioon seda ei teadnud. Aga nüüd oli tore, et meie nii auväärse mehe nagu Arne Miku sünnipäevaga traditsioon taastati. Arne on [Estonia teatri](#) visiitkaart ja alati on uhke tunne selle üle, et meie keskel liigub niisugune inimene.

Teie enda hea toonuse ja tervise retsept on jätkuvalt mõõdukas treening?

Eks kindlasti ka geenid. Aga tuleb tõesti ka ise liikuda. Olen püüdnud olla liikumises, olen teinud ikka kepikõndi – liikumine on

ju kõige alus.

Voldemar Kuslap

UUSAASTAKONTSERDIL Voldemar Kuslap armastab [teatrit](#) ja kontserte, kaadris on ta kümme aasta eest Eesti Kontserdi ja Hennessy uusaastakontserdil [Rahvusoper Estonias](#).

VOLDEMAR KUSLAP

SUVILAS Voldemar Kuslap oma Muraste suvekodu rõdul.

VOLDEMAR KUSLAP

Voldemar Kuslapi juubel [Estonia teatris](#)

Voldemar Kuslap

Voldemar Kuslap